

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 733

Archeologienota Korte Zoutstraat te
Aalst
(Oost-Vlaanderen).

JANSSENS DAVID

Colofon

Uitgever	ADEDE bv
Jaar van uitgave	2021
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Janssens Niels
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bv. ADEDE bv is niet aansprakelijk voor eventuele schade voortvloeiend uit diens adviezen.

Inhoudsopgave

1	Gemotiveerd advies.....	- 4 -
2	Programma van maatregelen.....	- 7 -

1 Gemotiveerd advies

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen. Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek.

In het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de afbraak van een aanbouw, gevolgd door de heroprichting van een aanbouw, de aanleg van verharding, een zwembad en vier waterbekkens voor hemelwateropslag en infiltratie, gelegen op een perceel aan Korte Zoutstraat te Aalst, werd door ADEDE BV een bureaustudie uitgevoerd in het kader van het opstellen van een archeologische nota met uitgesteld traject.

Het doel van dit onderzoek is driedelig. Allereerst wordt op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Vervolgens wordt nagegaan hoe goed deze archeologische resten bewaard zijn en in hoeverre ze bedreigd zijn door de geplande bouwwerken. Ten slotte wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is. Op basis van beschikbare en geraadpleegde bronnenmateriaal kon binnen het bureauonderzoek de aan- of afwezigheid van een archeologische site of relevante archeologische overblijfselen binnen de contouren van het onderzoeksgebied niet met zekerheid worden aangetoond. Wel is het mogelijk een archeologische verwachting naar voor te schuiven ten einde een antwoord te kunnen bieden op de gestelde onderzoeksvragen.

Het projectgebied is gelegen binnen de historische stadskern van Aalst. De stad Aalst is gelegen in de Denderstreek, in het dal van de Dender, net benoorden het Pajottenland en de Vlaamse Ardennen. De oudste historische kern van Aalst situeert zich op de linkeroever van de Dender, op de overgang tussen de leem- en de zandleemstreek. De middeleeuwse stad heeft zich ontwikkeld op de plaats waar een noordoostelijke uitloper van een leemrug een steilrand vormt met het alluviaal gebied van de Dender, waardoor de bedding van de rivier er zeer dicht tegen de leemrug aanleunt, en waar zich waarschijnlijk al van oudsher een belangrijke oversteekplaats bevond. Het hoogteverschil tussen de alluviale rand en het 180 m verder gelegen hoogste punt aan de noordoostzijde van de leemrug ter hoogte van de Grote Markt bedraagt 6 m. Aan de zuidzijde wordt de leemrug begrensd door de valleien van de Hoezebeek en de Siesegembeek, die na hun samenvloeiing ten noorden ervan in de Dender uitmonden.¹ Het plangebied zelf ligt net in het zuiden, aan de rand van de historische stadskern van Aalst, op een hoogte van ongeveer 14.2m TAW.

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/140017> (geraadpleegd op 3-12-2020).

Archeologisch is het projectgebied te situeren op of nabij de oude stadsomwalling (Zie Sint-Jozefsinstituut) van de stad Aalst.

Archeologisch onderzoek in het recent verleden hebben reeds een duidelijk beeld verschaft van de archeologische potentie van de direct omgeving van, en bijgevolg ook binnen, het onderzoeksgebied. De oudste geattesteerde waarden dateren uit de bronstijd. Deze werden aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek uit de jaren 90 van de vorige eeuw ter hoogte van het Sint-Jozefcollege. De Romeinse periode werd eveneens vertegenwoordigd, alhoewel de resultaten hier niet duidelijk waren. Onderzoek uit 2008 (gevolgd door recenter onderzoek met gelijkaardige vaststellingen) uitgevoerd door het VIOE laten toe een chronologisch inzicht en verwachte stratigrafie weer te geven.

De oudste aangetroffen sporen dateren uit de Romeinse periode (datering op basis van het vondstmateriaal). Gezien de aard van de sporen gaat het hier om leemwinningskuilen uit deze periode. Deze kuilen werden afgedekt door een laag die als de restant van een oude cultuurlaag kan geïnterpreteerd worden². Doorheen deze cultuurlaag reikten grote rechthoekige kuilen die eveneens met leemextractie te maken hadden. Ze dateren ten vroegste uit de tweede helft van de 13de eeuw. Deze laatmiddeleeuwse extractiekuilen waren op hun beurt afgedekt door een tweede licht heterogene bruine zandlemige akkerlaag die opnieuw door een aantal grote en kleinere leemwinningskuilen doorsneden werd. Deze kuilen dateren uit de 14de eeuw. De aangesneden cultuurlagen en de onmiddellijk daaropvolgende tuinniveaus wijzen erop dat deze terreinen hun functie van landbouwgronden behouden hebben tot op het ogenblik dat ze geïncorporeerd werden binnen de grote, laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Van de 13de tot de 17de eeuw werden deze gronden enkel gebruikt als (moes-)tuinen en als extractiegronden voor leem. Gekoppeld aan de historische kaarten kan deze verwachting eveneens gehanteerd worden voor het huidige projectgebied. De Louis D'haeseleerstraat bevindt zich ten noordoosten van het projectgebied, terwijl het onderzoek uitgevoerd door BAAC gelegen aan de Zonnestraat en de windmolenstraat in het zuidoosten een gelijkaardig beeld schept. Het onderzoek uitgevoerd door het Agentschap Onroerend Erfgoed in samenwerking met het VEC kwam tot een gelijkaardige conclusie evenals de vaststellingen gedaan door All Archeo vlakbij ter hoogte van het voormalige klooster.

Bijkomend is op deze historische kaarten reeds bebouwing vast te stellen langsheen de Korte Zoutstraat in de vorm van rijwoningen (met vrijstaande woningen naar het zuiden toe) met achterliggende tuinen. Hoewel geen onderdeel van deze studie is ook bebouwing waar te nemen langs de Luis D'Haeseleerstraat. Deze bebouwing werd echter niet vastgesteld tijdens het daar uitgevoerd onderzoek.

² De Grootte, K., Moens, J., 2008

Tijdens de eerder vermelde onderzoeken werd ook de 14^e eeuwse (ca. 1360) brand geattesteerd.

Aan de hand van de historische kaarten kan vastgesteld worden dat doorheen de 18^e eeuw er zich meerdere bouwfase, zowel langsheen de straatzijde als door middel van achterbouw hebben voorgedaan. In de 20^e eeuw is de hedendaagse situatie reeds zichtbaar waarbij zo goed als het volledige perceel bebouwd lijkt te zijn.

De geplande werken omvatten de sloop van het centrale gebouw tot op de bestaande kelder. De andere gebouwen worden behouden waarbij enkel de binnenmuren en het gevelaanzicht zullen veranderen. De 3 bestaande kelders zullen eveneens behouden blijven zonder dat men hierbij in de bodem reikt. Ook hier zullen enkel interne muren gesloopt worden. Op de locatie waar het gebouw gesloopt zal worden, zal een tuin met groenaanleg bovenop de bestaande kelder worden ingericht. De geplande ingrepen die op de bodem zullen reiken zijn uitermate versnipperd met de sloop van enkele tuinmuren en de daken in het zuiden, westen en oosten waarop volgend geen ingrepen zullen plaatsvinden maar de terreinen zullen opgehoogd worden met ca. 26cm.

Hoewel het nabijgelegen onderzoek reeds 18^e eeuwse sporen heeft vastgesteld binnen de bovenste lagen van de ondergrond, kan besloten worden dat deze ingrepen echter te beperkt in omvang zijn waardoor verder onderzoek niet zou leiden tot kenniswinst. Omwille van deze impactbepaling wordt geen verder onderzoek voorgesteld en adviseert ADEDE BV een vrijgave van de terreinen.

2 Programma van maatregelen

Binnen het verslag van resultaten en bovenstaand gemotiveerd advies werd aangetoond dat het potentieel op waardevolle kenniswinst ontbreekt bij de uitvoer van verder archeologisch (voor)onderzoek. Volgens artikel “§5.2 van de Code van Goede Praktijk” is verder vooronderzoek dan ook niet aangewezen. Verdere maatregelen inzake archeologisch onderzoek worden dan ook – conform de Code van Goede Praktijk – niet voorgesteld.

Dit advies ontslaat de opdrachtgever, noch de aannemer van de geplande werken, niet van zijn verplichting om tijdens de bouwwerken rekening te houden met de wettelijke archeologische meldingsplecht. Eventuele toevalsvondsten dienen steeds gemeld te worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.